

DE STEMVORK

Driemaandelijks bulletin voor en van de sprekers van het

HUMANISTISCH VERBOND

Redactie en administratie : Bleyenburgstraat 1, Utrecht.

Nr. 2

4 November 1954.

I. VAN DE REDACTIE.

In de eerste plaats een excuus voor de weinig fraaie "opmaak" van het eerste nummer. Kinderziekte zullen we maar zeggen.

In de tweede plaats hartelijk dank aan allen die copy voor het tweede en de volgende nummers inzonden. Wij houden ons aanbevolen voor verdere pogingen.

In de derde plaats het herstel van een verzuim. In het eerste nummer werd nl. speciale aandacht van de sprekers gevraagd voor de "minder bevoorrechte gebieden". (Het Noorden en Oosten). Vergeten werd echter het Zuiden des Lands. Wij zijn terecht daarover op onze vingers getikt en geven graag gevolg aan het verzoek de sprekers erop te willen wijzen dat ook het Zuiden grote moeilijkheden heeft om sprekers te krijgen. U doet belangrijk werk door spreekbeurten in de buitenprovincies te aanvaarden! Laat hen niet in de steek.

Om, tenslotte, nog even op de inhoud van "de Stenvork" terug te komen moge Uw aandacht gevestigd worden op het (voor deze gelegenheid ietwat gewijzigde) spreekwoord: "SPREKEN IS ZILVER, MAAR SCHRIJVEN -voor de Stenvork- IS GOUD". Het volgende nummer verschijnt omstreeks half Januari, copy s.v.p. inzenden vóór 1 Januari 1955.

II. CONTACT MET GEMEENSCHAPPEN.

Een viertal leden van het Dagelijks Bestuur en twee van onze functionarissen maakten zich in de maanden September en October verdienstelijk door in iedere gemeenschap met het Bestuur van gedachten te wisselen over ervaringen, moeilijkheden en mogelijkheden.

Daarbij is verschillende malen gebleken dat het Gemeenschapsbestuur te weinig afweet van de sprekers, zodat de inhoud van de toespraak of lezing vaak niet overeenstemt met de verwachting of met de bedoeling van dat Bestuur. In de ernstigste gevallen is zelfs van teleurstelling sprake ook al was de lezing of de toespraak op zich zelf heel goed. Ook doet zich vaak de moeilijkheid voor dat de spreker, niet wetende welk publiek hij voor zich krijgt, "te moeilijk" is, hetgeen uiteraard zowel voor hem als voor zijn toehoorders een niet geslaagde bijeenkomst ten gevolge heeft.

Het is U bekend, dat op de sprekerslijst die dit jaar het licht zag, geen onderwerpen meer genoemd worden. Wij hebben daartoe besloten omdat vele sprekers een zeer groot aantal onderwerpen hebben en omdat wij wilden voorkomen dat wij ieder jaar opnieuw opgave van onderwerpen aan de sprekers zouden moeten vragen.

Het vermelden van de onderwerpen alleen was bovendien onbevredigend omdat vele interpretaties mogelijk zijn van een lezing met dezelfde titel. Wij zouden dan ertoe moeten overgaan niet alleen het onderwerp, maar ook nog "de korte inhoud" van de lezing te vermelden. Een ieder zal het met ons eens zijn dat daarvan het eind zoek is.

Voorts is het ondoenlijk -verzoeken in die richting hebben wij enkele malen moeten afwijzen- de sprekers te classificeren in "eenvoudig", "moeilijk", "zeer moeilijk" etc.

Wij hadden verwacht dat de eenvoud van de sprekerslijst ertoe zou bijdragen dat de gemeenschapsbesturen zich niet zouden beperken tot het uitnodigen van iemand die op de sprekerslijst voorkomt en wiens (wier) naam hen wel aardig in de oren klonk. Wij hoopten dat genoemde eenvoud aanleiding zou geven tot degelijk overleg over onderwerp, wijze van behandeling, wetenschappelijk peil etc., tussen gemeenschapsbestuur en spreker, waarbij dan het gemeenschapsbestuur uiteraard naar voren zou moeten brengen wat van de spreker verwacht werd, met welk intellectueel peil van het publiek hij rekening zou moeten houden etc.

De praktijk heeft in vele gevallen niet aan onze verwachting en onze hoop beantwoord. Men heeft een naam gekozen, een onderwerp genoemd of gevraagd en verder over niets anders van gedachten gewisseld dan over plaats en tijd. Met als gevolg de hierboven genoemde teleurstelling.

Wij wekken gemeenschapsbesturen en sprekers op om te trachten in de geschetste situatie verbetering te brengen. Sprekers, stelt U op de hoogte van het publiek waarop U zich moet instellen. Gemeenschapsbesturen licht de sprekers in over het publiek dat zij verwachten kunnen, over Uw wensen en verwachtingen, over de wenselijkheid van nabespreking, over de omlijsting etc. etc.!! Ook hier geldt: een goede voorbereiding is het halve werk.

De aandacht van alle sprekers wordt gevestigd op het rapport van de door het hoofdbestuur ingestelde commissie "Mens en Verbond". Voor zover dit rapport nog niet in Uw bezit is kunt U het op het Centraal Bureau aanvragen. Levering geschiedt gratis en franco. Aangezien dit rapport speciaal voor Gemeenschapsbestuurders en sprekers van belang is wordt de bestudering ervan U ten zeerste aanbevolen.

III.

SCHOLING EN BEZINNING.

Enkele aforismen.

1. Een instructieve inleiding door een vakman voor een geschoold gehoor is een middel om vakkennis in een levendige vorm over te dragen. Zij stelt de hoogste eisen aan het opnemingsvermogen van de toehoorders. Hebt U wel eens naar de intree-rede van een nieuwe hoogleraar geluisterd? - Met scholingsbijeenkomsten in het H.V. heeft dat niets te maken.
2. Een scholingsbijeenkomst voor een gemengd publiek biedt de gelegenheid om in ten hoogste één uur één belangrijke gedachte duidelijk te maken.
3. Een dergelijke poging is tot mislukking gedoemd, als de kern-gedachte niet onmiddellijk betrokken kan worden op het dagelijks leven van de aanwezigen.
4. Het ABC van ieders scholing is belangstelling wekken. Dat wil zeggen een vraag stellen die de toehoorders aangaat. Een situatie scheppen waarbij de luisteraar betrokken is.
5. Het XYZ van iedere scholing is boeiend en duidelijk zijn.
6. Boeiend. De persoon van de spreker is boeiend: die moet er bij betrokken zijn. Voorbeelden zijn ook boeiend. Eveneens een halve bladzij uit een roman of een kort gedicht, of een anecdote.
7. Iets is duidelijk als het niet alleen begrepen kán, maar begrepen móét worden. Iets móét begrepen worden als het verstand het stap voor stap kan benaderen en het gevoel het beetje bij beetje aanvaarden kan. Dit laatste is net zo belangrijk als het eerste.
8. Lange zinnen, moeilijke woorden, feiten en cijfers verwekken eerder hoofdpijn dan begrip.
9. Wat is bezinning? Een poging om de luisteraar te confronteren met een van zijn levensproblemen met de bedoeling dat zijn houding daardoor beïnvloed zal worden.
10. De paradox van de bezinningstoespraak is de vooronderstelling dat passief aanhoren tot actief beslissen zal leiden. Daartoe is allereerst nodig dat aanhoren tot luisteren, en luisteren tot medeleven wordt.
11. Mede-leven veronderstelt leven. De bezinningstoespraak is een levensgefuigenis. De spreker staat in zijn hemd. Het hemd is de afrekening met de ijdelheid.
12. Stichting is rhetoriek, roes, algemeenheid; bezinning is waarachtigheid, nuchterheid, concreetheid. Met welke moeilijkheid zitten deze mensen en waarom?

13. Bezinning bedoelt groei in de houding van de luisteraar; het vooronderstelt groei in de houding van de spreker. Bezinning is rijping.
14. Rijping vraagt een passend klimaat. Mest betekent niets zonder zon en regen; inzicht niets zonder hart en wil. Dat is de betekenis van een vaas bloemen, muzikale omlijsting, stijlvolle vormen, een gedicht of een treffend woord. De mensen weten wel, hoe ze moeten zijn, maar het gaat er om de krachten te wekken die ze daartoe behoeven.
15. Bezieling. De meesten zijn in staat te doen wat ze moeten doen, als er iemand is die gelooft dat ze het kunnen.
16. Bezinning en scholing zijn wel te onderscheiden, maar niet te scheiden.

=====